JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
F. G. JACOBS
5 päivänä huhtikuuta 2001 [1]

1. Esillä olevissa menettelyissä, jotka seuraavat yhdistetyissä asioissa Hervein ja Hervillier (jäljempänä Hervein I) [2] ja De Jaeck [3] annettuja tuomioita, Tribunal du travail de Tournai (Belgia) on esittänyt ennakkoratkaisupyynnön siitä, ovatko asetuksen N:o 1408/71, [4] sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1390/81 [5] ja asetuksella N:o 2001/83, [6] 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII yhteensopivia EY:n perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 39 ja EY 43 artikla) kanssa.

2. Keskeinen oikeudellinen ongelma koskee sitä, ovatko ne yhteisön oikeuden säännöt, joiden mukaan yhden jäsenvaltion alueella palkatussa työssä olevaan ja toisen jäsenvaltion alueella itsenäisenä ammatinharjoittajana samanaikaisesti toimivaan henkilöön sovelletaan molempien jäsenvaltioiden sosiaaliturvalainsäädäntöä, yhteensopivia perustamissopimuksen kanssa.

Asiaa koskevat yhteisön oikeuden säännökset

Asetus N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna asetuksella N:o 2001/83

3. Jos henkilö on palkatussa työssä tai toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana jäsenvaltiossa, joka ei ole se jäsenvaltio, jossa henkilö tavallisesti asuu, on syytä pohtia, mitä sosiaaliturvajärjestelmää häneen sovelletaan. Sovelletaanko häneen sen valtion sosiaaliturvalainsäädäntöä, jossa hän asuu, vai sen valtion sosiaaliturvalainsäädäntöä, jossa hän on palkatussa työssä tai toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana, vaiko molempia?

4. Asetuksen N:o 1408/71 (jäljempänä asetus) II osastossa esitetään joukko oikeussääntöjä, jotka on tarkoitettu tällaisten kysymysten ratkaisemiseen niiden henkilöiden osalta, joihin asetusta sovelletaan. Sääntöjen perusperiaatteena on, että palkatussa työssä olevaan työntekijään tai

1 — Alkuperäinen kieli: englanti.

2 — Asia C-221/95, Inasti v. Hervein ja Hervillier, tuomio 30.1.1997 (Kok. 1997, s. I-609).

3 — Asia C-340/94, De Jaeck v. Staatssecretaris van Financiën, tuomio 30.1.1997 (Kok. 1997, s. I-461).

4 — Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2).

5 — Asetuksen N:o 1408/71 laajentamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 12.5.1981 annettu neuvoston asetus N:o 1390/81 (EYVL L 143, s 1).

6 — Asetuksen N:o 1408/71 sekä asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen N:o 574/72 muuttamisesta ja ajan tasalle saattamisesta 2.6.1983 annettu neuvoston asetus N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6).

itsenäiseen ammatinharjoittajaan sovelletaan samanaikaisesti ainoastaan yhden jäsenvaltion lainsäädäntöä (jäljempänä yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaate). Näin ollen asetuksen 13 artiklan 1 kohdassa [7] säädetään seuraavaa:

"Jollei 14 c ja 14 f artiklasta muuta johdu, henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisia. Tämä lainsäädäntö määrätään tämän osaston säännösten mukaisesti."

5. Yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaatetta sovelletaan henkilöihin, jotka ovat palkatussa työssä useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, [8] henkilöihin, jotka toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa [9] ja henkilöihin, jotka ovat palkatussa työssä yhdessä jäsenvaltiossa ja toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina jossain toisessa jäsenvaltiossa. [10]

6. Kuten asetuksen 13 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, II osastossa mainitaan vain kaksi poikkeusta edellä mainittuun periaatteeseen.

7. Asetuksen 14 f artiklan mukaan — joka on lisätty asetukseen äskettäin neuvoston asetuksella N:o 1606/98 [11] — samanaikaisesti kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa virkamiehenä työskentelevä henkilö on kunkin kyseessä olevan jäsenvaltion lainsäädännön alainen. Esillä olevissa asioissa ei ole kyse tästä säännöksestä.

8. Olennaisempi esillä olevien asioiden kannalta on nähdäkseni asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta, jossa säädetään, että henkilö, joka samanaikaisesti on palkatussa työssä yhden jäsenvaltion alueella ja toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana toisen jäsenvaltion alueella, on kummankin jäsenvaltion lainsäädännön alainen. Tämä säännös lisättiin asetukseen asetuksella N:o 1390/81, jolla aluksi laajennettiin asetuksen soveltamisalaa itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja joka tuli voimaan 1.6.1982. Alkuperäisessä muodossaan asetuksen 14 c artikla kuului seuraavasti:

"Samanaikaisesti yhden jäsenvaltion alueella palkatussa työssä olevia ja toisen jäsenvaltion alueella itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivia henkilöitä koskevat erityissäännökset

1. Henkilö, joka samanaikaisesti on palkatussa työssä yhden jäsenvaltion alueella

7 — Sellaisena kuin se on muutettuna edellä alaviitteessä 5 mainitulla asetuksella N:o 1390/81 asetuksen N:o 1408/71 sekä asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelyistä annetun asetuksen N:o 574/72 muuttamisesta niiden soveltamisalan ulottamiseksi koskemaan virkamiesten erityisjärjestelmiä 29.6.1998 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1606/98 (EYVL L 209, s. 1).

8 — Asetuksen 14 artiklan 2 kohta.

9 — Edellä alaviitteessä 5 mainitulla asetuksella N:o 1390/81 lisätty asetuksen 14 a artiklan 2 kohta.

10 — Edellä alaviitteessä 5 mainitulla asetuksella N:o 1390/81 lisätty ja asetuksen N:o 1408/71 muuttamisesta 11.12.1986 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3811/86 muutettu 14 c artiklan 1 kohdan a alakohta (EYVL L 355, s. 5).

11 — Mainittu edellä alaviitteessä 7.

ja toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana toisen jäsenvaltion alueella, on:

a) jollei b alakohdasta muuta johdu, sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jonka alueella hän toimii palkatussa työssä;

b) liitteessä VII mainituissa tapauksissa kunkin jäsenvaltion lainsäädännön alainen niiden alueella harjoitettavan toiminnan osalta.

2. Edellä 1 kohdan b alakohdan täytäntöönpanomenettely vahvistetaan asetuksessa, jonka neuvosto antaa komission ehdotuksesta."

9. Asetuksen 14 c artiklaa muutettiin neuvoston asetuksella N:o 3811/86,[12] jotta siinä otettaisiin huomioon tilanteet, joissa henkilö harjoittaa useampaa kuin kahta toimintaa palkatun työn ja itsenäisen ammatinharjoittamisen yhdistelmänä kahden tai useamman jäsenvaltion alueella. Asetuksen N:o 3811/86 tultua 1.1.1986 voimaan 14 c artiklassa säädetään seuraavaa:

"Henkilö, joka samanaikaisesti on palkatussa työssä jäsenvaltion alueella ja toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana toisen jäsenvaltion alueella, on:

a) jollei b alakohdasta muuta johdu, sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jonka alueella hän toimii palkatussa työssä tai jos hän harjoittaa tällaista toimintaa kahden tai useamman jäsenvaltion alueella, 14 artiklan 2 tai 3 kohdan säännösten mukaisesti määräytyvän lainsäädännön alainen;

b) liitteessä VII mainituissa tapauksissa:

— sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jonka alueella hän toimii palkatussa työssä, jolloin tämä jäsenvaltio määräytyy 14 artiklan 2 tai 3 kohdan säännösten mukaisesti, jos hän harjoittaa tällaista toimintaa kahden tai useamman jäsenvaltion alueella,

12 — Mainittu edellä alaviitteessä 10.

ja

— sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jonka alueella hän toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana, jolloin tämä lainsäädäntö määräytyy 14 a artiklan 2, 3 tai 4 kohdan mukaisesti, jos hän harjoittaa tällaista toimintaa kahden tai useamman jäsenvaltion alueella."

10. Asetuksella N:o 1390/81 lisätyssä 14 d artiklassa säädettiin alun perin seuraavaa:

"Edellä — — 14 c artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua henkilöä kohdellaan sen lainsäädännön soveltamisen osalta, joka määräytyy näiden säännösten mukaisesti, niin kuin hän harjoittaisi kaikkea ammatillista toimintaansa kyseisen jäsenvaltion alueella."

11. Asetuksella N:o 3811/86, joka tuli voimaan 1.1.1987, lisättiin asetuksen 14 d artiklaan uusi 2 kohta: [13]

13 — Sekä uusi 3 kohta, jolla ei tässä käsiteltävän tapauksen kannalta ole merkitystä.

"2. Edellä 14 c artiklan [1 kohdan] b alakohdassa [14] tarkoitettua henkilöä kohdellaan määritettäessä itsenäiseltä ammatinharjoittajalta perittävien maksujen määrää sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka alueella hän toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana, niin kuin hän toimisi palkatussa työssään kyseisen jäsenvaltion alueella."

12. Asetuksen liitteessä VII lueteltiin sen tullessa voimaan 1.7.1982 seuraavat tapaukset, joissa henkilö on samanaikaisesti kahden jäsenvaltion lainsäädännön alainen:

"1. Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Belgiassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa paitsi Luxemburgissa, Luxemburgin osalta sovelletaan Belgian ja Luxemburgin välistä kirjeenvaihtoa 10 ja 12 päivältä heinäkuuta 1968.

14 — Asetuksen 14 d artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna, viitataan "14 c artiklan b alakohtaan" eikä "14 c artiklan 1 kohdan b alakohtaan", mikä johtuu 14 c artiklan rakenteeseen asetuksella N:o 3811/86 tehdystä muutoksesta. Koska 14 c artiklan kahdessa eri versiossa ei ole merkittäviä eroja, tässä ratkaisuehdotuksessa viittaan "14 c artiklan 1 kohdan a alakohtaan" ja "14 c artiklan 1 kohdan b alakohtaan".

2. Jos Tanskassa asuva henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Tanskassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

3. Jos henkilö on maatalousyrittäjä Saksan liittotasavallassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

4. Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Ranskassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa paitsi Luxemburgissa.

5. Jos henkilö on maatalousyrittäjä Ranskassa ja palkattu työntekijä Luxemburgissa.

6. Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Kreikassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

7. Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Italiassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa."

13. Liitettä VII on muutettu moneen otteeseen:

— Asetuksella N:o 2000/83 [15] korvattiin 3 kohta seuraavasti:

"3. Maatalouden tapaturmavakuutusjärjestelmän ja maanviljelijöiden vanhuusvakuutusjärjestelmän osalta: jos henkilö on maatalousyrittäjä Saksassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa."

— Asetuksella N:o 1660/85 [16] korvattiin 6 kohta seuraavasti:

"6. Itsenäisten ammatinharjoittajien eläkejärjestelmää varten: jos hän on itsenäinen ammatinharjoittaja Kreikassa ja palkatussa työssä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa."

— Vuonna 1994 tehdyllä Itävallan, Suomen ja Ruotsin unioniin liittymistä koske-

15 — Asetuksen N:o 1408/71 sekä asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen N:o 574/72 muuttamisesta ja ajan tasalle saattamisesta 2.6.1983 annettu neuvoston asetus N:o 2000/83 (EYVL L 230, s. 1).

16 — Asetuksen N:o 1408/71 sekä asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen N:o 574/72 muuttamisesta 13.6.1985 annettu neuvoston asetus N:o 1660/85 (EYVL L 160, s. 1).

valla liittymisasiakirjalla[17] tehtiin muita muutoksia ja korvattiin liite VII kokonaisuudessaan seuraavasti (tärkeimmät muutokset on kursivoitu):

"1. Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Belgiassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa Luxemburgia lukuun ottamatta, Luxemburgin osalta sovelletaan Belgian ja Luxemburgin välistä kirjeenvaihtoa 10 ja 12 päivältä heinäkuuta 1968.

2. Jos Tanskassa asuva henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Tanskassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

3. Maanviljelijöiden tapaturma- ja eläkevakuutusjärjestelmän osalta: jos henkilö on itsenäinen maataloudenharjoittaja Saksassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

4. *Jos Espanjassa asuva henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Espanjassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.*

5. Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Ranskassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa Luxemburgia lukuun ottamatta.

6. Jos henkilö on itsenäinen maataloudenharjoittaja Ranskassa ja palkattu työntekijä Luxemburgissa.

7. Itsenäisten ammatinharjoittajien eläkevakuutusjärjestelmän osalta: jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Kreikassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

8. Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Italiassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

9. *Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Itävallassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.*

10. *Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Portugalissa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.*

17 — Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehty asiakirja, Liite I — Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 29 artiklassa — IV. Sosiaalipolitiikka — A. Sosiaaliturva (EYVL 1994, C 241, s. 21 ja EYVL 1995, L 1, s. 1).

11. Jos Suomessa asuva henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Suomessa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

12. Jos Ruotsissa asuva henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Ruotsissa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa."

— Asetuksella N:o 3096/95 [18] korvattiin 1 kohta seuraavasti:

"1. Itsenäinen ammatinharjoittaminen Belgiassa ja epäitsenäinen työskentely toisessa jäsenvaltiossa."

— Neuvoston asetuksella N:o 1399/1999 [19] poistettiin liitteessä VII oleva 9 kohta, jossa käsiteltiin palkattua työtä Itävallassa.

14. Voidaan lisätä, että komissio on tehnyt äskettäin ehdotuksen uudeksi asetukseksi, jonka tarkoituksena on korvata asetus N:o 1408/71. [20] Ehdotus ei sisällä asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan ja liitteen VII kaltaisia säännöksiä; yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaatetta sovelletaan kaikkiin henkilöihin, jotka toimivat samanaikaisesti palkattuna työntekijänä yhdessä jäsenvaltiossa ja itsenäisinä ammatinharjoittajina jossain toisessa jäsenvaltiossa. [21]

Asetus N:o 574/72 sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna asetuksella N:o 2001/83

15. Asetus N:o 574/72 [22] sisältää yksityiskohtaisia sääntöjä asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä. Sääntöjen soveltamisalaa laajennettiin asetuksella N:o 1390/81 niin, että ne kattavat myös itsenäiset ammatinharjoittajat. Esillä olevien asioiden kannalta merkittäviä ovat asetuksen N:o 574/72 (jäljempänä täytäntöönpanoasetus) seuraavat säännökset:

16. Täytäntöönpanoasetuksen 9 artikla sisältää säännöt, joita sovelletaan tapauksessa, jossa usean jäsenvaltion lainsäädännön mukaiset oikeudet kuolemantapauksen johdosta annettaviin avustuksiin ovat päällekkäiset. Tämän säännöksen 1 ja 2 kohdasta johtuu, että palkatut työntekijät, itsenäiset ammatinharjoittajat ja heidän perheenjäsenensä voivat hakea kuolemantapauksen johdosta annettavia avustuksia vain yhdessä jäsenvaltiossa.

18 — Asetuksen N:o 1408/71 sekä asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen N:o 574/72 muuttamisesta 22.12.1995 annettu neuvoston asetus N:o 3096/95 (EYVL L 335, s. 10).

19 — Asetuksen N:o 1408/71 sekä asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen N:o 574/72 muuttamisesta 29.4.1999 annettu neuvoston asetus N:o 1399/1999 (EYVL L 164, s. 1).

20 — Ehdotus neuvoston asetukseksi sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta, asiakirja KOM (1998) 779 lopullinen (EYVL 1999, C 38, s. 10).

21 — Ehdotuksen 8 artiklan 1 kohta ja 10 artiklan 3 kohta; ks. myös komission perustelut, asiakirja KOM (1998) 779 lopullinen, s. 4.

22 — Asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21.3.1972 annettu neuvoston asetus (EYVL L 74, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna edellä alaviitteessä 6 mainitulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83.

17. Täytäntöönpanoasetuksen 15 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa kertyneiden vakuutuskausien yhteenlaskemista koskevat säännöt. Yleisenä sääntönä on, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset laskevat yhteen useammassa jäsenvaltiossa kertyneet vakuutuskaudet. Sen periaatteen mukaisesti, jonka mukaan siirtotyöläiset ovat samanaikaisesti ainoastaan yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, päällekkäisiä vakuutuskausia ei kuitenkaan voida laskea yhteen.

18. Täytäntöönpanoasetuksen 9 ja 15 artiklaa sekä muita sen säännöksiä on muutettu 1.1.1987 alkaen asetuksella N:o 3811/86. Muutoksen tarkoituksena oli helpottaa sosiaaliturvaetuuksien, kuten työkyvyttömyysetuuksien sekä vanhuus- ja jälkeenjääneiden etuuksien yhteen laskemista sellaisten henkilöiden osalta, jotka ovat toimineet palkattuina työntekijöinä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa.

19. Muutetussa 9 artiklan 3 kohdassa säädetään, että poiketen siitä, mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään, ne henkilöt, jotka ovat tai jotka ovat olleet asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan useamman jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, säilyttävät oikeutensa sellaisiin kuolemantapauksen johdosta annettaviin avustuksiin, jotka on saavutettu kunkin kyseessä olevan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Saman asetuksen 15 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään, että päällekkäiset vakuutuskaudet on otettava huomioon, jos ne ovat täyttyneet sellaisen henkilön osalta, joka on asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan kahden jäsenvaltion lainsäädännön alainen.

Tosiseikat ja asiaa koskevat kansalliset säännökset

20. Esillä olevat asiat ovat osa riita-asiaa, joka on kestänyt jo vuosia ja jossa ovat vastakkain yhtäältä pääasian kantaja Inasti asioissa C-393/99 ja C-394/99 sekä toisaalta pääasian vastaajat Claude Hervein ja Hervillier SA asiassa C-393/99 ja pääasian vastaajat Guy Lorthiois ja Comtexbel SA asiassa C-394/99. Asiat koskevat sosiaaliturvamaksujen maksamista Belgiassa. Riita-asiaan liittyvät tosiseikat, sellaisina kuin ne on esitetty kahdessa ennakkoratkaisupyynnössä, voidaan esittää lyhyesti seuraavalla tavalla.

Asia C-393/99, Inasti v. Hervein ja Hervillier SA (Hervein II)

21. Ensimmäinen pääasian vastaaja asiassa C-393/99, Claude Hervein, on Ranskassa asuva Ranskan kansalainen. Hervein toimi 6.10.1986 asti pääjohtajana, hallituksen jäsenenä tai hallituksen varapuheenjohtajana samanaikaisesti Établissements Hervillier SA:ssa, Laines Anny Blatt SA:ssa ja Berger du Nord SA:ssa, jotka ovat Ranskaan ja Belgiaan sijoittuneita yhtiöitä.

22. Ranskan sosiaaliturvalainsäädännön mukaan yritysten johtajat ovat palkattuja työntekijöitä, ja Code de la Sécurité Sociale (sosiaaliturvalaki) L-311 §:n 3 momentissa säädetään, että yrityksen johtajien on kuuluttava palkattujen työntekijöiden yleisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin. Tämän säännöksen mukaisesti Hervein kuuluu Caisse primaire d'assurance maladie de Tourcoingiin ja maksaa sen mukaiset sosiaaliturvamaksut. Järjestelmä kattaa vakuutukset sairauden, äitiyden, kuoleman, työkyvyttömyyden ja vanhuuden varalta.

23. Sen sijaan Belgian lainsäädännön mukaan yritysten johtajat ovat itsenäisiä ammatinharjoittajia (travailleur indépendant).[23] Heidän on näin ollen 27.7.1967 annetun Belgian kuninkaan asetuksen (décret royal belge) nro 38[24] mukaan kuuluttava Belgian itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

24. Tämän järjestelmän mukaan sosiaaliturvamaksujen taso vahvistetaan Belgian kuninkaan asetuksen nro 38 12 §:ssä ja 19.12.1967 annetun kuninkaan asetuksen[25] 35 ja 36 §:ssä vahvistetuilla yksityiskohtaisilla säännöillä. Säännöksissä erotetaan toisistaan henkilöt, jotka toimivat itsenäisenä ammatinharjoittajana päätoimisesti, ja henkilöt, jotka toimivat itsenäisenä ammatinharjoittajana sivutoimisesti.

25. Päätoimisesti itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivat henkilöt maksavat kiinteän vuosittaisen vähimmäissosiaaliturvamaksun, ja jos heidän itsenäisen ammatinharjoittajan toiminnasta saamansa nettotulot ylittävät tietyn rajan, ylimääräisen sosiaaliturvamaksun, joka on tietty prosenttiosuus näistä tuloista. Itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmä kattaa vakuutukset sairauden, kuoleman, työkyvyttömyyden, vanhuuden ja konkurssin varalta ja antaa oikeuden perhe-etuuksiin.

26. Itsenäisenä ammatinharjoittajana sivutoimisesti toimivat henkilöt jaetaan kahteen ryhmään.

27. Ensimmäinen ryhmä (jäljempänä ryhmä I) koostuu henkilöistä, joiden vuositulot toiminnasta itsenäisenä ammatinharjoittajana alittavat tietyn rajan, joka on vahvistettu asiaa koskevissa säännöissä (jäljempänä täysimääräisyyden raja).[26] Tähän ryhmään kuuluvat henkilöt maksavat sosiaaliturvamaksun, joka on tietty prosenttiosuus heidän itsenäisen ammatinharjoittajan toiminnasta saamistaan nettotuloista. Tämä on kuitenkin alempi kuin päätoimisesti itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivilla henkilöillä, eikä tähän ryhmään kuuluvilla henkilöillä ole vuosittaista vähimmäismaksua.

28. Ryhmään I kuuluvilla henkilöillä ei ole oikeuksia itsenäisten ammatinharjoittajien

23 — Jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmissä ei ole yhteistä määritelmää käsitteelle "itsenäinen ammatinharjoittaja". Ks. P. Schoukens, "La définition du travail indépendant dans une approche comparative européenne", *Revue Belge de sécurité sociale*, 1998, s. 769.

24 — *Moniteur Belge*, 29.7.1967.

25 — *Moniteur Belge*, 28.12.1967.

26 — Inastin esittämästä asiakirjasta käy ilmi, että raja oli vuoteen 1997 asti 150 311 Belgian frangia ja on sen jälkeen ollut 152 777 Belgian frangia.

sosiaaliturvajärjestelmään kuuluviin etuuksiin. Maksettuja sosiaaliturvamaksuja voidaan sosiaalisen yhteisvastuun takia pitää kuitenkin oikeutettuina, kuten Inasti suullisessa käsittelyssä toi esiin.

29. Toinen itsenäisenä ammatinharjoittajana sivutoimisesti toimivien henkilöiden ryhmä (jäljempänä ryhmä II) koostuu henkilöistä, joiden vuositulot ylittävät edellä mainitun täysimääräisyyden rajan. Näihin henkilöihin sovellettavia sääntöjä muutettiin 1.1.1997 alkaen niin, että tähän ryhmään kuuluvien sosiaaliturvamaksu on yhtä suuri kuin päätoimisesti itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivilla henkilöillä. Aiemmin tähän ryhmään kuuluvat henkilöt maksoivat saman sosiaaliturvamaksun kuin päätoimisesti itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivat henkilöt siitä osasta tulojaan, joka ylitti täysimääräisyyden rajan, ja pienennetyn sosiaaliturvamaksun siitä osasta tulojaan, joka jäi tämän rajan alle.

30. Ryhmään II kuuluvilla henkilöillä on oikeus joihinkin itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmän mukaisiin sosiaalietuuksiin. Inastin toimittamien tietojen perusteella näitä etuuksia ovat vanhuuseläke, kuolemantapauksen johdosta annettava avustus, sairausvakuutus tiettyjen vakavien sairauksien varalta, työkyvyttömyysetuudet ja lapsilisät. Konkurssitapauksissa myönnettävät etuudet eivät kuitenkaan kuulu niihin.

31. Tämän asian asiakirjoista ilmenee, että Herveinin tulot Belgiassa ylittivät täysimääräisyyden rajan ja että hänen oli Belgian lainsäädännön mukaan näin ollen maksettava sosiaaliturvamaksut sen tasoisina, kuin ne olivat ennen 1.1.1997 ryhmään II kuuluvien sivutoimisten itsenäisten ammatinharjoittajien osalta. Vaikka Hervein kuului asianomaisen ajanjakson aikana Belgiassa Caisse nationale auxiliaire d'assurances sociales pour travailleurs indépendants -järjestelmän (kansallinen itsenäisten ammatinharjoittajien avustava sosiaaliturvakassa) piiriin, ei hän eikä hänen belgialainen yhtiönsä Hervillier SA kuitenkaan maksanut vaadittavia sosiaaliturvamaksuja.

32. Inasti nosti 23.2.1988 Tribunal du travail de Tournaissa kanteen, jossa se vaati Herveiniä ja Hervillier SA:ta maksamaan 1 596 489 Belgian frangia sosiaaliturvamaksuja Herveinin toiminnasta Belgiassa vuosina 1982—1986.

33. Inasti väitti, että Hervein oli toiminut samanaikaisesti itsenäisenä ammatinharjoittajana Belgiassa ja palkattuna työntekijänä Ranskassa, joten hän oli asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan ja liitteen VII mukaan kummankin jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön alainen.

34. Hervein ja Hervillier SA vastustivat vaatimusta. Vaikka Hervein oli sosiaaliturvajärjestelmän kannalta Ranskassa palkattu työntekijä, hän ei näiden mukaan ollut Ranskassa palkkatyössä. Tosiasiassa hän harjoitti samaa toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana Ranskassa ja Belgiassa. Tästä syystä häneen pitäisi soveltaa

asetuksen 14 a artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan Hervein oli näin ollen vain sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jossa hän asuu, eli Ranskan.

Asia C-394/99, Inasti v. Lorthiois ja Comtexbel SA

35. Tämän asian tosiseikat ovat samankaltaiset asian Hervein ja Hervillier SA kanssa lukuun ottamatta yhtä merkittävää seikkaa. Pääasian vastaaja Guy Lorthiois on Ranskassa asuva Ranskan kansalainen. Hän toimii hallituksen jäsenenä, hallintoneuvoston puheenjohtajana ja pääjohtajana Mouscronissa Belgiassa toimivassa Comtexbel SA:ssa.

36. Ranskassa Lorthiois kuuluu palkattujen työntekijöiden sosiaaliturvajärjestelmän piiriin ja maksaa sen mukaisia sosiaaliturvamaksuja. Asiaa koskevista asiakirjoista selviää, että hänen tulonsa Belgiassa 1.11.1987—31.12.1998 eivät ylittäneet täysimääräisyyden rajaa. Näin ollen toisin kuin Hervein, Lorthiois oli velvollinen maksamaan ainoastaan ryhmään I kuuluviin sivutoimisiin itsenäisiin ammatinharjoittajiin sovellettavaa pienennettyä sosiaaliturvamaksua. Kyseisen ajanjakson aikana Lorthiois kuului Belgiassa Herveinin tavoin Caisse nationale auxiliaire d'assurances sociales pour travailleurs indépendants -järjestelmän piiriin. Hän tai hänen yrityksensä eivät maksaneet vaadittuja sosiaaliturvamaksuja.

37. Inasti haastoi 27.12.1993 Lorthiois'n ja Comtexbel SA:n oikeuteen ja vaati näiltä 103 527 Belgian frangia, joka vastaa 1.1.1987—31.12.1987 maksamatta jääneitä sosiaaliturvamaksuja.

38. Inastin ja vastaajien väitteet ja niiden perustelut ovat tässä asiassa samat kuin asiassa Hervein II.

Ennakkoratkaisupyyntö, ratkaisuehdotus ja tuomio asiassa Hervein I

39. Koska Tribunal du travail de Tournai ei ollut varma siitä, miten Herveinin ammatillinen toiminta Ranskassa pitäisi asetuksen 14 a artiklan ja 14 c artiklan nojalla määritellä, se päätti siirtää ratkaisun tekemistä asiassa Hervein I ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan kysymyksen ennakkoratkaisun saamiseksi:

"Merkitseekö erityisesti 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2001/83 14 a artiklan 2 kohdassa tarkoitettu itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiminen [l'activité non salariée] sellaista toimintaa, jota jäsenvaltion kansalainen harjoittaa [itsenäisenä ammatinharjoittajana (travailleur indépendat)]?"

40. Asiassa Hervein I antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin vastasi kysymykseen seuraavalla tavalla: [27]

"Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83, 14 a ja 14 c artiklaa sovellettaessa palkatun työn ja itsenäisen ammatinharjoittamisen käsitteillä tarkoitetaan toiminnan lajeja, jotka on määritelty tällaisiksi sen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännössä, jonka alueella toimintaa harjoitetaan."

41. Vastaus oli julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin ratkaisuehdotuksen mukainen. Ruiz-Jarabo Colomerin mielestä asetuksen säännösten perusteella ei ole mahdollista laatia yhteisön määritelmää palkatulle työntekijälle ja itsenäiselle ammatinharjoittajalle.

42. Toisin kuin julkisasiamies, yhteisöjen tuomioistuin ei kuitenkaan tutkinut asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan ja liitteen VII pätevyyttä. Vaikka pääasian asianosaiset ja ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin eivät olleet asettaneet kyseenalaiseksi säännösten pätevyyttä, julkisasiamies katsoi, että yhteisöjen tuomioistuimen olisi pitänyt tutkia niiden yhteensopivuutta EY:n perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklan kanssa. Julkisasiamiehen näkemyksen mukaan asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII rajoittavat työntekijöiden vapaata liikkuvuutta ja sijoittautumisvapautta, ja hän katsoi, että yhteisöjen tuomioistuimen pitäisi vahvistaa niiden pätemättömyys siltä osin, kuin niissä säädetään, että henkilö, joka samanaikaisesti toimii palkattuna työntekijänä yhdessä jäsenvaltiossa ja itsenäisenä ammatinharjoittajana jossain toisessa jäsenvaltiossa, on kummankin valtion lainsäädännön alainen.

27 — Ks. myös edellä alaviitteessä 3 mainitussa asiassa De Jaeck annetun tuomion 34 kohta.

Esillä olevissa asioissa esitetyt kysymykset

43. Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Hervein I antaman tuomion perusteella asia Inasti vastaan Hervein ja Hervilliers SA otettiin uudelleen käsiteltäväksi Tribunal du travail de Tournaissa.

44. Yhteisöjen tuomioistuimen tuomion perusteella Inasti katsoo, että on selvä, että Claude Hervein — samoin kuin Guy Lorthiois asiassa Inasti vastaan Lorthiois ja Comtexbel SA — oli Belgian sosiaaliturvalainsäädännön alainen, sillä yhtiöiden johtajat ovat Ranskan sosiaaliturvalainsäädännön mukaan palkattuja työntekijöitä ja Belgian lainsäädännön mukaan itsenäisiä ammatinharjoittajia.

45. Vastaajat kiistivät tämän väitteen. He vetosivat julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin asiassa Hervein I antamaan ratkaisuehdotukseen ja väittivät, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII ovat ristiriidassa EY:n perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklan kanssa.

46. Koska Tribunal du travail de Tournai katsoi, että nämä perustelut toivat esiin uuden yhteisön oikeutta koskevan seikan, se päätti siirtää asian ratkaisua kummassakin asiassa ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla asetuksella N:o 2001/83, 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja tämän asetuksen N:o 1408/71 liite VII julistettava pätemättömiksi ottaen huomioon perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklan, siltä osin kuin niissä säädetään, että henkilö, joka on palkatussa työssä jäsenvaltion alueella ja toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana toisen jäsenvaltion alueella, on kunkin jäsenvaltion lainsäädännön alainen?

2) Voidaanko pätemättömyyteen vedota, jotta voitaisiin riitauttaa pätemättömäksi julistettuun säännökseen perustuvat vakuuttaminen ja maksettavat vakuutusmaksut pätemättömyyden toteavaa tuomion antamista edeltäneiltä jaksoilta, ja jos kysymykseen vastataan kieltävästi, tämän rajoittamatta sellaisten työntekijöiden tai näiden oikeudenomistajien tilannetta, jotka ovat ennen tätä päivää nostaneet kanteen tai tehneet valituksen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti?"

47. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Inasti, pääasian vastaajat, neuvosto, komissio sekä Belgian ja Kreikan hallitukset. Neuvosto, komissio ja Inasti ovat esittäneet kirjalliset vastaukset yhteisöjen tuomioistuimen kysymyksiin. Inasti, neuvosto, komissio ja Kreikan hallitus olivat edustettuina suullisessa käsittelyssä.

Tutkittavaksi ottaminen

48. Inastin, Belgian hallituksen ja neuvoston mukaan Tribunal du travail de Tournain ennakkoratkaisupyyntöjä ei tule ottaa käsiteltäväksi. Niiden mielestä yhteisöjen tuomioistuin hyväksyi asiassa Hervein I antamassaan tuomiossa epäsuorasti mutta selvästi asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan ja liitteen VII pätevyyden, koska se tulkitsi säännösten merkitystä asettamatta niiden pätevyyttä kyseenalaiseksi. Näissä olosuhteissa ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin ei voinut saattaa asetuksen 14 c artiklan

1 kohdan b alakohtaa ja liitteen VII pätevyyttä yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, koska se tarkoittaisi asiassa Hervein I annetun tuomion uudelleentarkastelua, mikä on vastoin EY:n perustamissopimuksen 177 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 234 artikla) vahvistettua toimivallan jakoa.[28]

49. En pidä tätä väitettä perusteltuna.

50. Sitä, että yhteisöjen tuomioistuin tulkitsee kertaalleen tai useampaan otteeseen joitakin yhteisön oikeuden säännöksiä asettamatta kyseenalaiseksi niiden pätevyyttä, ei voida pitää pitävänä todisteena siitä, että yhteisöjen tuomioistuin pitää niitä pätevinä. Tämä koskee erityisesti sellaisia tapauksia, kuten asioita De Jaeck ja Hervein I, joissa ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin ja huomautuksia esittäneet asianosaiset eivät ole ottaneet yhteisöjen tuomioistuimessa esiin kysymystä pätevyydestä. Se, että julkisasiamies on kehottanut yhteisöjen tuomioistuinta julistamaan asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan ja liitteen VII pätemättömäksi näissä asioissa, ei mielestäni vaikuta tähän johtopäätökseen. Siitä voidaan korkeintaan päätellä, että toisin kuin julkisasiamies, yhteisöjen tuomioistuin ei ole pitänyt tarpeellisena tutkia viran puolesta säännösten pätevyyttä. Joka tapauksessa, kuten yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä selvästi ilmenee,[29] vaikka yhteisöjen tuomioistuin olisi nimenomaisesti tulkinnut niiden pätevyyden ja vaikka se olisi katsonut, ettei mainittujen säännösten pätevyyteen vaikuttavia seikkoja ole, se ei olisi estänyt sitä tutkimasta uudelleen niiden pätevyyttä jossain myöhemmässä asiassa esiin tulevien perusteiden nojalla.

51. Tästä syystä ennakkoratkaisupyyntö on mielestäni otettava tutkittavaksi.

Ensimmäinen kysymys

52. Ensimmäisessä kysymyksessään Tribunal du travail de Tournai kysyy, onko asetuksen N:o 1408/71 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII julistettava pätemättömäksi ottaen huomioon perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklan.

53. Pääasian vastaajien ja Kreikan hallituksen mielestä kysymykseen on vastattava myönteisesti lähinnä julkisasiamiehen asiassa Hervein I esittämien syiden vuoksi. Inasti, neuvosto, komissio ja Belgian hallitus katsovat, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohtaa ja liitettä VII ei pitäisi julistaa pätemättömiksi. Ne esittävät tämän käsityksen tueksi joitakin perusteluja, joita käsittelen jäljempänä.

28 — Asia 69/85, Wünsche, määräys 5.3.1986 (Kok. 1986, s. 947, 15 kohta; Kok. Ep. VIII, s. 517).

29 — Ks. asia 8/78, Milac, tuomio 13.7.1978 (Kok. 1978, s. 1721).

54. Tähän Tribunal du travail de Tournain kysymykseen vastaamiseksi on käsiteltävä kahta seikkaa. Ensinnäkin on syytä tutkia sitä, rajoitetaanko asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdalla ja liitteellä VII työntekijöiden vapaata liikkuvuutta ja sijoittautumisvapautta. Jos näin on, on toiseksi syytä tutkia, pitäisikö asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII julistaa pätemättömiksi.

Rajoitetaanko asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdalla ja liitteellä VII työntekijöiden vapaata liikkuvuutta ja sijoittautumisvapautta?

55. Asetuksen II osastossa säädetään, että henkilöön, joka harjoittaa ammatillista toimintaa useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, voidaan soveltaa samanaikaisesti vain yhden jäsenvaltion lainsäädäntöä. Tässä jäsenvaltiossa maksettavat sosiaaliturvamaksut on laskettava asetuksen 14 d artiklan mukaan kyseisen henkilön kaikissa jäsenvaltioissa ansaitsemien kokonaistulojen perusteella.

56. Tämän järjestelmän tavoitteena on, kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut useaan otteeseen, välttää usean eri kansallisen lainsäädännön samanaikainen soveltaminen ja tästä mahdollisesti aiheutuvat vaikeudet sekä estää se, että tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt jäisivät ilman sosiaaliturvaa. [30]

57. Asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään järjestelmään tehtävistä poikkeuksista liitteessä VII luetelluissa tilanteissa. Näiden säännösten mukaan henkilö, joka samanaikaisesti on palkatussa työssä yhden jäsenvaltion alueella ja toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana toisen jäsenvaltion alueella, on kummankin jäsenvaltion lainsäädännön alainen. Ensimmäisessä jäsenvaltiossa tällaisen henkilön on maksettava sosiaaliturvamaksua suhteessa hänen tästä jäsenvaltiosta saamiinsa tuloihin. Toisessa jäsenvaltiossa hän voi olla velvollinen maksamaan sosiaaliturvamaksua suhteessa hänen kyseisessä jäsenvaltiossa itsenäisenä ammatinharjoittajana saamiinsa tuloihin.

58. Komission ja neuvoston mielestä poikkeukset asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyyn yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaatteeseen eivät rajoita henkilöiden vapaata liikkuvuutta. Komissio ja neuvosto korostavat, että säännöksellä otetaan käyttöön rinnakkaisten sosiaaliturvamaksujen järjestelmä eri jäsenvaltioista saaduille tuloille. Työntekijöitä ei voida velvoittaa maksamaan sosiaaliturvamaksuja useassa jäsenvaltiossa *samoista, työstä saatavista tuloista*, joten kyseisten henkilöiden ei tarvitse maksaa kaksinkertaisia sosiaaliturvamaksuja.

30 — Ks. esim. asia C-2/89, Kits van Heijningen, tuomio 3.5.1990 (Kok. 1990, s. I-1755, 12 kohta).

59. Tätä väitettä ei nähdäkseni voida pitää vakuuttavana.

60. On totta, että henkilöitä, joihin sovelletaan asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohtaa, ei voida velvoittaa maksamaan sosiaaliturvamaksuja samasta tulosta useassa jäsenvaltiossa.[31] Se, että lauseke "niiden alueella harjoitettavan toiminnan osalta" poistettiin asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdasta, kun säännöstä muutettiin asetuksella N:o 3811/86, ei mielestäni vaikuta säännöksen olennaiseen merkitykseen.[32] En kuitenkaan yhdy komission ja neuvoston näkemykseen, jonka mukaan usean eri jäsenvaltion lainsäädännön soveltaminen samanaikaisesti kussakin niissä ansaittujen eri tulojen osalta ei voisi vaikuttaa henkilöiden vapaata liikkuvuutta rajoittavasti.

61. On syytä muistaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön[33] mukaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten tarkoituksena on helpottaa yhteisön kansalaisten mahdollisuuksia harjoittaa kaikenlaisen ammatillisen toiminnan harjoittamista koko yhteisön alueella. Näin ollen näillä määräyksillä kielletään toimenpiteet, joilla jäsenvaltion kansalaiset asetetaan epäedulliseen asemaan, kun nämä haluavat harjoittaa taloudellista toimintaa toisen jäsenvaltion alueella. Toimenpiteillä, jotka ovat luonteeltaan sellaisia, että niillä saadaan jäsenvaltion kansalaiset luopumaan lähtemästä kotimaastaan ja käyttämästä vapaata liikkuvuutta koskevaa oikeutta, rajoitetaan tätä oikeutta, vaikka niitä sovelletaan asianomaisten työntekijöiden kansalaisuudesta riippumatta.

62. Erityisesti sosiaaliturvan osalta yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa Kemmler antamassaan tuomiossa,[34] että "jäsenvaltion sellainen lainsäädäntö, jossa velvoitetaan maksamaan itsenäisten ammatinharjoittajien järjestelmään sellaiset henkilöt, jotka jo toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina toisessa jäsenvaltiossa, jossa heillä on kotipaikka ja jonka sosiaaliturvajärjestelmään he kuuluvat, vaikuttaa epäsuotuisasti ammatinharjoittamiseen tämän jäsenvaltion alueen ulkopuolella".[35] Tämä tuomio sekä yhteisön aikaisempi oikeuskäytäntö[36] osoittavat, että perustamissopimuksen 48—52 artiklassa kielletään se, että jäsenvaltion lainsäädännössä velvoitetaan toisessa jäsenvaltiossa toimiva palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja maksamaan sosiaaliturvamaksua itsenäisten ammatinharjoittajien järjestelmään, kun kyseinen henkilö asuu toisessa jäsenvaltiossa ja kuuluu sen kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmään, koska

31 — Ks. myös edellä alaviitteessä 3 mainitussa asiassa De Jaeck julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin antaman ratkaisuehdotuksen 43 ja 44 kohta.

32 — Ks. kuitenkin edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Hervein I julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin antaman ratkaisuehdotuksen 50 kohdassa esittämät epäilyt.

33 — Ks. erityisesti asia 143/87, Stanton, tuomio 7.7.1988 (Kok. 1988, s. 3877, 13 kohta; Kok. Ep. IX, s. 535); asia C-53/95, Kemmler, tuomio 15.2.1996 (Kok. 1996, s. I-703, 11 kohta) ja edellä mainittuja uudempi asia C-18/95, Terhoeve, tuomio 26.1.1999 (Kok. 1999, s. I-345, 37—39 kohta); asia C-190/98, Graf, tuomio 27.1.2000 (Kok. 2000, s. I-493, 21 ja 23 kohta) sekä asia C-302/98, Sehrer, tuomio 15.6.2000 (Kok. 2000, s. I-4585, 32 ja 33 kohta).

34 — Mainittu edellä alaviitteessä 33.

35 — Tuomion 12 kohta. Ks. myös asia C-68/99, komissio v. Saksa, tuomio 8.3.2001 (Kok. 2001, s. I-1865, 45 kohta).

36 — Asia 92/63, Nonnenmacher, tuomio 9.6.1964 (Kok. 1964, s. 557); asia 19/67, Van der Vecht, tuomio 5.12.1967 (Kok. 1967, s. 445); edellä alaviitteessä 33 mainittu asia Stanton; yhdistetyt asiat 154/87 ja 157/87, Wolf, tuomio 7.7.1988 (Kok. 1988, s. 3897). Mainittua oikeuskäytäntöä tarkastellaan tiivistetysti julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Hervein I antaman ratkaisuehdotuksen 32—37 kohdassa.

tällä olisi kielteisiä vaikutuksia ammatinharjoittamiseen kyseisen jäsenvaltion ulkopuolella.

63. Asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta vaikuttaa kuitenkin juuri näin. Vaikka, kuten komissio ja neuvosto korostavat, säännös ei johda sosiaaliturvamaksujen kaksinkertaistumiseen, se voi johtaa asianomaisten henkilöiden sosiaaliturvamaksujen *merkittävään kasvuun.* Joidenkin jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan tietyn rajan ylittävät tulot vapautetaan sosiaaliturvamaksuista tai niihin sovelletaan pienempiä maksuja. Henkilöihin, jotka asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan ovat velvollisia maksamaan erillisiä sosiaaliturvamaksuja useassa jäsenvaltiossa, sovelletaan tällaisia sääntöjä harvemmin kuin henkilöihin, jotka yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaatteen mukaisesti maksavat sosiaaliturvamaksunsa kokonaisuudessaan yhteen jäsenvaltioon.

64. Asetuksella N:o 3811/86 lisätyllä uudella 14 d artiklan 2 kohdalla ei suojella tehokkaasti siirtotyöläisiä tällaisilta kielteisiltä taloudellisilta vaikutuksilta, toisin kuin komissio, neuvosto ja Inasti väittivät suullisessa käsittelyssä. Asetuksen 14 d artiklan 2 kohdassa säädetään, että henkilöä, johon sovelletaan 14 c artiklan 1 kohdan b alakohtaa, kohdellaan määritettäessä itsenäiseltä ammatinharjoittajalta perittävien maksujen määrää sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka alueella hän toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana, niin kuin hän toimisi palkatussa työssään kyseisen jäsenvaltion alueella. Näin laaditulla säännöksellä estetään sosiaaliturvamaksujen nousu ainoastaan, jos sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa kyseinen henkilö toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana, vapautetaan suuret tulot sosiaaliturvamaksuista vähintään samassa suhteessa kuin jäsenvaltiossa, jossa hän harjoittaa palkattua työtä. On todellakin mahdollista, että tapauksessa, jossa sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka alueella toimitaan itsenäisenä ammatinharjoittajana, asetuksen 14 d artiklan 2 kohta vaikuttaa siten, että sosiaaliturvamaksujen taso nousee eikä pienene.[37]

65. Joka tapauksessa velvollisuus kuulua useamman kuin yhden jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän piiriin voi mielestäni rajoittaa vapaata liikkuvuutta, vaikka se ei käytännössä nostaisi sosiaaliturvamaksujen tasoa. Useimpien jäsenvaltioiden sosiaaliturvalainsäädäntö on erittäin monitahoinen, ja eri jäsenvaltioissa sovellettavien sääntöjen välillä on merkittäviä eroja. Henkilöllä, joka suunnittelee käyttävänsä oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen, on todennäköisesti vaikeuksia määrittää jonkin toisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään kuulumisesta aiheutuvat taloudelliset vaikutukset. On syytä muistaa, että kyseinen henkilö hakee usein tietoja asuinjäsenvaltiostaan käsin ja että hänellä voi olla kieliongelmia. Jotkut palkatut työntekijät ja itsenäiset ammatinhar-

37 — Ks. vastaavasti julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Hervein I antaman ratkaisuehdotuksen 50 kohta.

joittajat näkevät tilanteen byrokraattisena painajaisena. Toisille kyse on vähintään hallinnon monimutkaistumisesta.

66. Näiden seikkojen perusteella katson, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII rajoittavat työntekijöiden vapaata liikkuvuutta ja sijoittautumisvapautta.

Onko asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII julistettava pätemättömiksi?

67. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 48 ja 52 artikla ovat erityinen ilmaus yleisestä yhdenvertaisuuden ja vapaan liikkuvuuden periaatteesta, jota jäsenvaltioiden lisäksi myös yhteisön lainsäätäjän on noudatettava,[38] ja yhteisöjen tuomioistuin voi kumota perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklan vastaiset yhteisön oikeuden säännökset.[39]

68. Tämän oikeuskäytännön perusteella kuitenkaan kaikkia jossain määrin vapaata liikkuvuutta rajoittavia yhteisön säännöksiä ei pidä julistaa pätemättömiksi.

69. Yhteisön lainsäätäjällä ei ole toimivaltaa yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden sosiaaliturvalainsäädäntöä. EY:n perustamissopimuksen 51 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 42 artikla) määrätään sosiaaliturvalainsäädännön yhdenmukaistamisesta ainoastaan siinä määrin, kuin se on tarpeen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden varmistamiseksi.[40] Yhteisön lainsäätäjällä on näin ollen vaikea tehtävä pyrkiessään poistamaan vapaan liikkuvuuden esteitä, joita erot kansallisissa sosiaaliturvajärjestelmissä voivat aiheuttaa. Tästä seuraa, kuten yhteisöjen tuomioistuin on myöntänyt, että lainsäätäjälle on myönnettävä laaja harkintavalta valita sen mielestä asianmukaisimmat toimenpiteet perustamissopimuksen 51 artiklassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi[41] ja että se voi toteuttaa tarvittavat yhteensovittamistoimenpiteet vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi vaiheittain.[42] Yhteisön toimenpide, joka vähentämällä eräillä aloilla työntekijöiden vapaan liikkuvuuden esteitä aiheuttaa samalla eriarvoisuuksia tai rajoituksia vapaalle liikkuvuudelle muilla aloilla, ei näin ollen ole välttämättä lainvastainen.[43]

70. Komissio ja neuvosto toteavat mielestäni perustellusti, että antamalla asetuksen N:o 1390/81 (jolla lisättiin asetukseen 14 c

38 — Ks. asia C-168/98, Luxemburg v. parlamentti ja neuvosto, tuomio 7.11.2000 (Kok. 2000, s. I-9131, 23 kohta).

39 — Ks. asia 41/84, Pinna, tuomio 15.1.1986 (Kok. 1986, s. 1, 24 kohta; Kok. Ep. VIII, s. 369); asia C-443/93, Vougioukas, tuomio 22.11.1995 (Kok. 1995, s. I-4033, 30 kohta).

40 — Edellä alaviitteessä 39 mainittu asia Pinna, tuomion 20 kohta; asia C-266/95, Merino García, tuomio 12.6.1997 (Kok. 1997, s. I-3279, 27 kohta); edellä alaviitteessä 2 mainittu asia Hervein I, tuomion 16 kohta.

41 — Edellä alaviitteessä 39 mainittu asia Vougioukas, tuomion 35 kohta; asia C-360/97, Nijhuis, tuomio 20.4.1999 (Kok. 1999, s. I-1919, 30 kohta). EY:n perustamissopimuksen 57 artiklan 2 kohtaan (josta on muutettuna tullut EY 47 artiklan 2 kohta) perustuvien toimenpiteiden osalta ks. myös edellä alaviitteessä 38 mainittu asia Luxemburg v. parlamentti ja neuvosto, 32 kohta.

42 — Edellä alaviitteessä 39 mainittu asia Vougioukas, tuomion 32—35 kohta.

43 — Asia 19/76, Triches, tuomio 13.7.1976 (Kok. 1976, s. 1243, 18 kohta).

ja 14 d artikla) yhteisön lainsäätäjä toteutti tietynasteisen yhteensovittamisen. Vaikka henkilöt, joihin sovelletaan asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohtaa, ovat velvollisia maksamaan sosiaaliturvamaksuja useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, kussakin valtiossa maksettavat maksut perustuvat ainoastaan kyseisessä jäsenvaltiossa ansaittuihin tuloihin. Lisäämällä asetukseen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta poistettiin näin ollen mahdollisuus ennen asetuksen N:o 1390/81 antamista olemassa ollut vaara, että sosiaaliturvamaksut maksetaan kaksinkertaisina samalta ajanjaksolta, saman vakuutustapahtuman varalta ja samoista tuloista useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa.

71. Se, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdassa toteutetaan tietynasteinen yhteensovittaminen, ei mielestäni kuitenkaan ole seikka, joka yksin riittää osoittamaan asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja liitteessä VII esitettyjen säännösten pätevyyden. Esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen vastaamiseksi näitä säännöksiä on syytä tarkastella osana asetuksen muodostamaa kokonaisuutta ja tutkia niiden käytännön vaikutuksia sellaisina kuin ne on esillä olevissa asioissa esitetty.

72. Asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdalla ja liitteellä VII otettiin ensimmäistä kertaa käyttöön poikkeuksia asetuksen 13 artiklan 1 kohdassa esitettyyn yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaatteeseen. Poikkeukset ovat monitahoisia ja näyttävät poikkeavan asetuksen kokonaisrakenteesta. Asetuksen N:o 1390/81 johdanto-osan tai minkä tahansa muun osan perusteella ei kuitenkaan voida tietää syitä, joiden takia yhteisön lainsäätäjä päätyi johtopäätökseen, jonka mukaan poikkeukset ovat tarpeellisia, eikä sitä, millä perusteella se valitsi ne liitteessä VII mainitut tapaukset, joihin sovelletaan erityiskohtelua.[44]

73. Asetuksen N:o 1390/81 johdanto-osassa todetaan, että "itsenäisiin ammatinharjoittajiin sovellettavien sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen on tarpeen yhden yhteisön tavoitteen toteuttamiseksi"[45] ja että "sosiaaliturvan alalla pelkkien kansallisten lainsäädäntöjen soveltamisen avulla ei ole mahdollista taata riittävää suojelua yhteisössä liikkuville [itsenäisille ammatinharjoittajille];* — — jotta sijoittautumisvapaus toimisi täysipainoisesti, on suotavaa ryhtyä itsenäisiin ammatinharjoittajiin sovellettavien sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamiseen".[46] Näiden johdanto-osan perustelukappaleiden perusteella voidaan ajatella, että asetuksen N:o 1390/81 tarkoituksena oli helpottaa henkilöiden vapaata liikkuvuutta yhtenäistämällä palkattuihin työntekijöihin ja itsenäisiin ammatinharjoittajiin sovellettavat sosiaaliturvaa koskevat säännöt.[47] Yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaatteen (14 c artiklan 1 kohdan a alakohta) soveltaminen kaikkiin sellaisiin henkilöihin, jotka toimivat samanaikaisesti palkattuna työntekijänä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, olisi kuitenkin toteuttanut huomattavasti paremmin tavoitteen ilman asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja liitteessä VII lueteltuja poikkeuksia.

44 — Tähän asiaan ei löydy selvennystä myöskään edellä alaviitteissä 15, 16, 18 ja 19 mainituista asetuksista, joilla muutettiin liitettä VII.

45 — Johdanto-osan kolmas perustelukappale.

* Lainausta on korjattu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska asetuksen suomenkielinen versio on tältä osin virheellinen.

46 — Johdanto-osan viides perustelukappale.

47 — Ks. myös asia 300/84, Van Roosmalen, tuomio 23.10.1986 (Kok. 1986, s. 3097, 20 kohta).

74. Asetuksen yleisestä linjasta poikkeaminen, joka on ominaista asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdalle ja liitteelle VII, on erityisen silmiinpistävä kun Herveinin ja Lorthiois'n tapausten tapaan poikkeuksia sovelletaan vain yhteen ammatilliseen toimintaan, jota luonnehditaan eri lailla asianomaisissa jäsenvaltioissa. Tällaisissa olosuhteissa asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdalla luodaan keinotekoinen ero palkattujen työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien välille, mikä on vastoin asetuksen N:o 1390/81 tarkoitusta.

75. Lisäksi ehkä vielä tärkeämpi seikka on se, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdalla ja liitteellä VII on ilmeisesti luotu joillekin henkilöryhmille vapaata liikkuvuutta ja sijoittautumisvapautta koskevia rajoituksia, jotka eivät aiemmin sisältyneet kansalliseen oikeuteen.

76. Vastaajat ovat halunneet kiinnittää yhteisöjen tuomioistuimen huomion Belgian ja Ranskan väliseen yleiseen sosiaaliturvasopimukseen, joka tehtiin 17.1.1948, hyväksyttiin 2.6.1949 annetulla lailla ja jota täydennettiin 23.12.1953 sekä 25. ja 26.1.1956 tehdyillä hallinnollisilla sopimuksilla. Ennen asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan voimaantuloa yleisessä sosiaaliturvasopimuksessa vapautettiin jotkin samanaikaisesti Ranskassa ja Belgiassa työskentelevät henkilöt itsenäisiä ammatinharjoittajia koskevan Belgian sosiaaliturvajärjestelmän mukaisista sosiaaliturvamaksuista.

77. Belgian ja Ranskan hallituksen 25. ja 26.1.1956 pitämän kokouksen pöytäkirjan E.I. kohdassa määrätään näin: "Jos asianomaista pidetään Ranskassa palkattuna työntekijänä ja Belgiassa itsenäisenä ammatinharjoittajana, mutta jos Belgian lainsäädännön mukaan nämä kummatkin ovat yhtä ja samaa ammatillista toimintaa, ainoastaan Ranskan sosiaaliturvalainsäädäntöä sovelletaan. Näin on asia Ranskassa toimivan yrityksen johtajan osalta, joka on samanaikaisesti yhtiön Belgiassa sijaitsevien tytäryhtiöiden hallituksen jäsen". Toisin kuin Inasti väittää, tästä sanamuodosta sekä Belgian kansallisten tuomioistuinten oikeuskäytännöstä [48] seuraa, että henkilöiltä, jotka työskentelevät samanaikaisesti Ranskassa yritysten johtajina ja Belgiassa näiden yritysten tytäryhtiöiden johtajina, ei vaadittu kuulumista itsenäisiä ammatinharjoittajia koskevan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

78. Asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja liitteessä VII on näin ollen muutettu epäsuotuisaan suuntaan yhden suhteellisen merkittävän henkilöryhmän oikeusasemaa, eli sellaisten henkilöiden, jotka työskentelevät samanaikaisesti Ranskaan sijoittuneiden yritysten johtajina ja kyseisten yritysten Belgiassa sijaitsevien tytäryhtiöiden johtajina. Vaikka henkilöt olivat ennen asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan voimaantuloa velvollisia kuulumaan ainoastaan Ranskan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, heidän on mainitun säännöksen voimaantulon jälkeen kuuluttava sekä Ranskan että Belgian sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

48 — Tribunal du travail de Tournai totesi vuonna 1987 — viitaten Cour du travail de Monsin 27.10.1982 antamaan tuomioon asiassa Segard vastaan Inasti —, että Hervein ja Hervillier SA eivät olleet velvollisia maksamaan sosiaaliturvamaksuja Belgiassa vuoden 1974 ja 1.7.1982 välisenä aikana. Vastaajat ovat ystävällisesti toimittaneet tuomiot yhteisöjen tuomioistuimelle.

79. Näiden henkilöiden kohtaamia vaikeuksia pahentaa se, että Belgian lainsäädännössä vaaditaan, että sivutoimisten itsenäisten ammatinharjoittajien on maksettava sosiaaliturvamaksuja, vaikka sosiaaliturva koskee heitä ainoastaan, jos heidän vuositulonsa ylittävät tietyn rajan.[49] Näyttää siltä, että Inasti vaatii sosiaaliturvamaksuja asian C-394/99 vastaajalta Lorthiois'lta, vaikka Lorthiois'lla ei ole oikeutta kyseisen järjestelmän mukaiseen sosiaaliturvaan, sillä hänen tulonsa Belgiassa eivät ole minään vuonna ylittäneet Belgian lainsäädännössä vahvistettua täysimääräisyyden rajaa.[50]

80. Suullisen käsittelyn aikana komissio ja neuvosto väittivät, että joitakin itsenäisten ammatinharjoittajien ryhmiä Belgiassa koskevat sosiaaliturvan puuttumisesta aiheutuvat ongelmat johtuvat kansallisesta lainsäädännöstä eivätkä näin ollen vaikuta yhteisön oikeuden säännösten pätevyyteen. En voi hyväksyä tätä väitettä. Henkilöt, jotka ovat asetuksen VII liitteessä tarkoitetuissa tilanteissa, voivat olla epäedullisessa asemassa kansallisten sääntöjen nojalla, joissa oikeus etuuksiin edellyttää sitä, että henkilö maksaa vuosittain tietyn vähimmäismäärän sosiaaliturvamaksuja, juuri sen takia, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan vaikutuksesta henkilöiden tulot jakautuvat eri jäsenvaltioiden kesken.

81. Edellä esitettyjen huomautusten perusteella katson, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohtaa ja liitettä VII ei voida perustella sillä, että näillä säännöksillä on toteutettu tietynasteinen yhteensovittaminen ja näin ollen helpotettu (hieman) henkilöiden vapaata liikkuvuutta verrattuna niihin kansallisiin sääntöihin, joita sovellettiin ennen asetuksen N:o 1390/81 antamista.

82. Inasti, komissio, neuvosto ja Belgian hallitus katsovat, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII ovat joka tapauksessa perusteltuja muista syistä.

83. Kuten neuvosto totesi suullisessa käsittelyssä, näitä väitteitä on tutkittava eri jäsenvaltioiden itsenäisiä ammatinharjoittajia koskevien sosiaaliturvajärjestelmien rakenteen perusteella.[51] Joissakin jäsenvaltioissa, kuten Tanskassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Irlannissa, Alankomaissa ja Luxemburgissa, pakollinen sosiaaliturva on järjestetty kaikkikattavalla järjestelmällä, joka kattaa sekä palkatut työntekijät että itsenäiset ammatinharjoittajat. Toisissa jäsenvaltioissa, kuten Belgiassa ja Portugalissa, itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturva on järjestetty erillisellä (yleisellä) järjestelmällä, joka kattaa kaikki itsenäiset ammatinharjoittajat, kun taas toisissa jäsenvaltioissa, kuten Saksassa, Ranskassa, Italiassa, Espanjassa ja Kreikassa, sellaisella järjestelmällä, joka koostuu erilaiset itsenäisten ammatinharjoittajien ammatit tai ryhmät kattavista erityisjärjestelmistä. Valtioissa, joissa ei ole

49 — Kyse on edellä 27 kohdassa kuvailemastani täysimääräisyyden rajasta.

50 — Ks. 26—28 kohta ja 36 kohta.

51 — Ks. D. Pieters ja P. Schoukens, "Legal comparison of the social security protection of the self-employed in the Member States of the European Community", teoksessa P. Schoukens (toim.) *Social Protection of the Self-Employed in the European Union*, 1994, s. 5 ja s. 8—11.

kaikenkattavaa järjestelmää, henkilöt, jotka ovat samanaikaisesti palkattuja työntekijöitä ja itsenäisiä ammatinharjoittajia, ovat yleensä velvollisia maksamaan erillisiä sosiaaliturvamaksuja molemmista toiminnoista. Asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan ja liitteen VII pääasiallisena vaikutuksena on se, että niissä esitetään uudelleen vaatimus erillisistä sosiaaliturvamaksuista, kun asianomainen henkilö toimii samanaikaisesti palkattuna työntekijänä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana eri jäsenvaltioissa.

84. Neuvoston, Inastin ja Belgian hallituksen esittämän ensimmäisen väitteen mukaan vaatimus erillisistä sosiaaliturvamaksuista on tarpeellinen kilpailunvääristymien välttämiseksi ja sellaisten henkilöiden syrjinnän estämiseksi, jotka harjoittavat kaikkia ammatillisia toimintojaan sellaisissa jäsenvaltioissa, jotka vaativat erillisten sosiaaliturvamaksujen suorittamista itsenäisestä ammatinharjoittamisesta saaduista tuloista (asetuksen liitteessä VII esitetyt tilanteet). Esimerkiksi jos Ranskassa palkatussa työssä ja Belgiassa itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva henkilö ei ole samanaikaisesti sekä Ranskan että Belgian lainsäädännön alainen, vain tuloista, jotka on saatu palkatusta työstä Ranskassa, on maksettava sosiaaliturvamaksuja. Tällaisen henkilön kohtelu olisi näin ollen suotuisampaa kuin sellaisen henkilön, joka on harjoittanut ammatillista toimintaa vain Belgiassa ja joka maksaisi erillisiä sosiaaliturvamaksuja sekä palkatusta työstä että itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimisesta.

85. Tätä väitettä ei mielestäni pidä hyväksyä.

86. Itsenäisiä ammatinharjoittajia koskevien erillisten sosiaaliturvajärjestelmien olemassaolo joissakin jäsenvaltioissa on merkityksellistä siltä osin, kuin nämä järjestelmät mahdollistavat käytännössä sen, että eri jäsenvaltioissa eri ammatillisista toiminnoista ansaituista tuloista voidaan vaatia erillisiä sosiaaliturvamaksuja asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti. Inasti ja Kreikan hallitus totesivat suullisessa käsittelyssä, ettei tämä ole kuitenkaan täysin ongelmatonta.

87. Se, että erillisiä sosiaaliturvajärjestelmiä on ja että yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaate voisi näin ollen suosia siirtotyöläisiä suhteessa kotimaisiin työntekijöihin, ei kuitenkaan ole pätevä peruste poiketa yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaatteesta työntekijöiden vapaan liikkuvuuden ja sijoittautumisvapauden vahingoksi.

88. Nähdäkseni henkilöt, joiden koko ammatillinen toiminta tapahtuu yhdessä jäsenvaltiossa, ovat objektiivisesti tarkasteltuna eri tilanteessa kuin sellaiset henkilöt, joiden ammatillinen toiminta tapahtuu samanaikaisesti kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa. Näin ollen ei ole syrjivää, että yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaate voi joissain tapauksissa suosia taloudellisesti viimeksi mainittuun ryhmään kuuluvia henkilöitä. Lisäksi se,

että yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaate voisi lisätä rajat ylittävää kilpailua, ei ole, kuten komissio suullisessa käsittelyssä näytti myöntävän, sellaisenaan pätevä peruste rajoittaa henkilöiden vapaata liikkuvuutta sellaista asetusta sovellettaessa, jonka tavoitteena on edistää siirtotyöläisten vapaata liikkuvuutta ja sosiaalista suojelua. [52]

89. Joka tapauksessa en ole vakuuttunut siitä, että yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaate parantaisi sellaisten henkilöiden — ainakaan enemmistön näistä henkilöistä — asemaa, jotka harjoittavat ammatillista toimintaa useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, verrattuna sellaisiin henkilöihin, joiden kaikki ammatillinen toiminta tapahtuu samassa jäsenvaltiossa. Sosiaaliturvamaksujen laskentatapa vaihtelee suuresti eri jäsenvaltioissa. Kuuluminen vain yhden jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän piiriin ei välttämättä tarkoita sitä, että sosiaaliturvamaksut olisivat pienempiä kuin jos kyseinen henkilö kuuluisi kahden eri jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön piiriin. [53] Lisäksi asetuksen 14 d artiklan 1 kohdassa säädetään, että henkilöä, joka samanaikaisesti toimii palkatussa työssä yhdessä jäsenvaltiossa ja itsenäisenä ammatinharjoittajana toisessa jäsenvaltiossa ja johon asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti sovelletaan vain ensin mainitun jäsenvaltion lainsäädäntöä, on kohdeltava niin kuin hän harjoittaisi kaikkea ammatillista toimintaa kyseisen jäsenvaltion alueella. Tästä seuraa, että kyseinen henkilö voi olla velvollinen maksamaan sosiaaliturvamaksuja siinä valtiossa, jossa hän on palkatussa työssä, toisessa jäsenvaltiossa tapahtuneesta itsenäisestä ammatinharjoittamisesta saaduista tuloista. Tämä poistaisi asianomaisten henkilöiden edun, tai ainakin vähentäisi sitä, jos ensimmäisessä jäsenvaltiossa harjoitettua toimintaa (jota pidetään kyseisessä jäsenvaltiossa palkattuna työntekona) pidetään toisessa jäsenvaltiossa itsenäisenä ammatinharjoittamisena. Esimerkiksi esillä olevassa asiassa yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaate ja asetuksen 14 d artiklan 1 kohdan soveltaminen antaisi Ranskan sosiaaliturvaviranomaisille mahdollisuuden vaatia sosiaaliturvamaksuja tuloista, joita Hervein ja Lorthiois ovat saaneet yritysten johtajina Belgiassa.

90. Komission toisen väitteen mukaan asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII ovat perusteltuja, koska on tarpeellista estää sosiaaliturvamaksujen kiertäminen. Sosiaaliturvamaksujen kiertämisellä tarkoitetaan esimerkiksi tapausta, jossa itsenäisenä ammatinharjoittajana Belgiassa toimiva Belgian kansalainen väittää toimivansa palkattuna työntekijänä sellaisessa toisessa jäsenvaltiossa, jossa samanaikaisesti palkattuna työntekijänä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivien henkilöiden ei tarvitse maksaa erillistä sosiaaliturvamaksua itsenäisenä ammatinharjoittajana saamistaan tuloista.

52 — Ks. vastaavasti EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) osalta yhdistetyt asiat 62/81 ja 63/81, SECO, tuomio 3.2.1982, s. 223, 92 kohta; Kok. Ep. VI, s. 311).

53 — Ks. vastaavasti edellä alaviitteessä 2 mainittu julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin ratkaisuehdotus asiassa Hervein I, 50 kohta.

91. En ole vakuuttunut väitteen oikeellisuudesta.

92. Voidaan myöntää, että yhteisön lainsäätäjä on toimivaltainen toteuttamaan EY:n perustamissopimuksen 51 ja 235 artiklaan (josta on muutettuna tullut EY 308 artikla) perustuvia toimenpiteitä sosiaaliturvamaksujen kiertämisen estämiseksi. Toimenpiteiden on kuitenkin oltava oikeassa suhteessa tavoitteeseen nähden. Asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan mukainen vaatimus kuulumisesta kahden järjestelmän piiriin ei mielestäni ole oikeassa suhteessa oleva toimenpide siitä johtuviin vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden rajoituksiin nähden. Mielestäni yhteisön lainsäätäjän olisi pitänyt voida ratkaista sosiaaliturvamaksujen kiertämistä koskeva ongelma toteuttamalla sellaisia asianmukaisia hallinnollisia tarkastuksia, joiden vaikutukset vapaaseen liikkuvuuteen eivät olisi olleet niin rajoittavia.

93. Kolmas Inastin, Belgian hallituksen, komission ja neuvoston esittämä väite on, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII ovat perusteltuja, koska näiden säännösten soveltamisalaan kuuluvilla henkilöillä on täydentävä sosiaaliturva. Tältä osin komissio ja neuvosto korostivat vastauksissaan yhteisöjen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin sitä, että asetuksella N:o 3811/86 muutettiin erityisesti täytäntöönpanoasetuksen 9[54] ja 15 artiklaa,[55] jotta sellaisten henkilöiden saamien sosiaalietuuksien yhteenlaskeminen helpottuisi, jotka ovat tai ovat olleet palkattuina työntekijöinä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa. Lisäksi asiassa viitattiin asiassa Larsy annettuun tuomioon,[56] jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, ettei päällekkäisyyksiä estäviä asetuksen säännöksiä voida soveltaa tapauksissa, joissa työntekijä on ollut velvollinen maksamaan vanhuuseläkemaksuja samalta ajanjaksolta kahdessa eri jäsenvaltiossa, koska kahden sellaisen eläkkeen samanaikaista nostamista, joihin hänellä on maksettujen eläkemaksujen nojalla oikeus, ei voida pitää perusteettomana.

94. Tämäkään väite ei kestä tarkastelua.

54 — Ennen kuin 9 artiklaa muutettiin asetuksella N:o 3811/86, täytäntöönpanoasetuksen 9 artikla kuului seuraavasti:
"1. Jos kuolema tapahtuu jäsenvaltion alueella, yksinomaan tämän jäsenvaltion mukaan saavutettu oikeus kuolemantapauksen johdosta annettavaan avustukseen säilyy ja muiden jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan saavutettu oikeus lakkaa.
— — "
Asetuksella N:o 3811/86 lisättiin seuraava kohta 9 artiklaan:
"3. Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään, asetuksen 14 c artiklan b kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa oikeus sellaisiin kuolemantapauksen johdosta annettaviin avustuksiin säilyy, jotka on saavutettu kummankin liitteessä VII tarkoitetun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan."

55 — Ennen kuin täytäntöönpanoasetuksen 15 artiklan 1 kohtaa muutettiin asetuksella N:o 3811/86, siinä säädettiin, että "yhden jäsenvaltion lainsäädännön mukaan täyttyneisiin vakuutuskausiin lisätään minkä tahansa muun jäsenvaltion mukaan täyttyneet vakuutuskaudet, — —; edellyttäen, että tällaiset vakuutuskaudet eivät ole päällekkäisiä.
— — "
Asetuksella N:o 3811/86 lisättiin 15 artiklan 1 kohdan a alakohdan loppuun seuraava virke:
"Kuitenkin asetuksen 14 c artiklan [1 kohdan] b alakohdassa tarkoitetussa tapauksessa edellä mainitut laitokset ottavat etuuksien myöntämiseksi huomioon myös vakuutus- tai asumiskaudet, jotka pakollisessa vakuutusjärjestelmässä ovat täyttyneet kahden kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ja jotka ovat päällekkäisiä."

56 — Asia C-31/92, Larsy, tuomio 2.8.1993 (Kok. 1993, s. I-4543, 17—23 kohta).

95. On totta, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että kansalliset säännökset, joissa vaaditaan sellaisia henkilöitä maksamaan vakuutusmaksuja itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmään, jotka jo työskentelevät toisessa jäsenvaltiossa, jossa heillä on tavanomainen asuinpaikka ja jonka sosiaaliturvajärjestelmään he kuuluvat, voivat olla laillisia, jos nämä maksut on asianmukaisesti perusteltu tarjoamalla asianomaisille henkilöille täydentävää sosiaaliturvaa. [57]

96. Asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdassa vahvistetut poikkeukset yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaatteeseen ja näistä välittömästi johtuva vaatimus sosiaaliturvamaksujen maksamisesta useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa ovat nähdäkseni kuitenkin tämän oikeuskäytännön mukaan perusteltuja vain, jos kyseisillä poikkeuksilla on tarkoitus antaa täydentävää sosiaaliturvaa siirtotyöläisille ja jos ne ovat tätä varten tarpeen tai jos mahdollisesti voitaisiin osoittaa, että siirtotyöläiset voivat sellaisenaan saada paremman sosiaaliturvan kuin jos yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaatetta olisi sovellettu kaikissa tapauksissa. Se, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamisalaan kuuluvat henkilöt voivat olla oikeutettuja tiettyihin etuuksiin, kuten työkyvyttömyysetuuksiin, vanhuusetuuksiin ja jälkeenjääneiden etuuksiin kaikissa jäsenvaltioissa, joissa heidän on ollut maksettava sosiaaliturvamaksuja, ei ole riittävä peruste tästä säännöksestä johtuvan vapaan liikkuvuuden periaatteen rajoittamiseksi.

97. On selvää, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan tarkoituksena ei ollut antaa siirtotyöläisille täydentävää turvaa eikä se ollut tätä varten tarpeen. Säännöksen tavoitteena oli komission ja neuvoston yhteneväisten selitysten mukaan sen välttäminen, jota tietyt jäsenvaltiot pitivät asetusta N:o 1390/81 annettaessa väärinkäytöstä ja/tai vilpillistä kilpailua koskevana vaarana. [58]

98. Mikä vaihtoehto voi näin ollen tarjota paremman sosiaaliturvan: sosiaaliturvamaksujen maksaminen kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa kussakin valtiossa ansaittujen tulojen osalta (asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta) vai sosiaaliturvamaksujen maksaminen yhdessä jäsenvaltiossa kaikissa asianomaisissa jäsenvaltioissa ansaituista tuloista? Vastaus tähän kysymykseen riippuu kokonaan eri jäsenvaltioiden sosiaaliturvalainsäädännöstä. Lainsäädäntö vaihtelee kansallisten lainsäätäjien tahdon mukaan. Tästä seuraa, että vaikka erillinen sosiaaliturvamaksu useassa jäsenvaltiossa voi tiettynä ajankohtana joissain erikoista-

57 — Ks. erityisesti edellä alaviitteessä 33 mainittu asia Kemmler, tuomion 12 ja 13 kohta.

58 — Ks. myös R. Cornelissen, "The Self-employed and the Coordination of Social Security in Europe", teoksessa P. Schoukens, *Social Protection of the Self-Employed in the European Union*, 1994, s. 43 ja erityisesti s. 51.

pauksissa olla edullisempi vaihtoehto asianomaisille, näin ei suinkaan aina ole. Asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisen järjestelmän soveltaminen ei näin ollen sellaisenaan anna siirtotyöläisille parempaa sosiaaliturvaa kuin asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaate. Esillä olevien asioiden tosiseikat tukevat tätä väitettä selvästi. Kuten edellä esitettiin, Belgian lainsäädäntö velvoittaa Lorthiois'n maksamaan sosiaaliturvamaksua Belgian itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmään, mutta hänellä ei ole oikeutta minkäänlaisiin kyseisen järjestelmän etuuksiin. Näissä olosuhteissa asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamisella ei paranneta hänen sosiaaliturvaansa millään lailla.

99. Katson näin ollen, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII rajoittavat työntekijöiden vapaata liikkuvuutta ja että nämä rajoitukset eivät neuvoston ja komission esittämistä syistä ole perusteltuja ja että tästä syystä asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII on julistettava pätemättömiksi.

Toinen kysymys

100. Tribunal du travail de Tournai tiedustelee toisessa kysymyksessään, voidaanko asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan ja liitteen VII pätemättömyyteen vedota, jotta voitaisiin riitauttaa näihin säännöksiin perustuvat vakuuttaminen ja maksettavat vakuutusmaksut tässä esillä olevissa asioissa annettavaa tuomiota edeltäneiltä ajanjaksoilta. Jos kysymykseen vastataan kieltävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää, voivatko henkilöt, jotka ovat jo ennen tuomion julistamista nostaneet kanteen tai tehneet valituksen sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti, vedota asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan ja liitteen VII pätemättömyyteen.

101. Kreikan hallitus viittaa julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin asiassa Hervein I antamaan ratkaisuehdotukseen ja väittää, että yhteisöjen tuomioistuimen pitäisi katsoa, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan c alakohdan pätemättömyyteen voivat vedota ainoastaan sellaiset henkilöt, jotka ovat jo nostaneet kanteen tai tehneet valituksen ennen tuomion antamista. Neuvosto on samaa mieltä asiasta, jos yhteisöjen tuomioistuin päättää vastoin neuvoston pääasiallista väitettä julistaa, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII ovat pätemättömiä.

102. Vastaajien mielestä yhteisöjen tuomioistuimen ei pitäisi rajoittaa tällä tavoin tässä asiassa annettavan tuomion vaikutuksia. Toissijaisesti vastaajien mukaan yhteisöjen tuomioistuimen pitäisi katsoa, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan ja liitteen VII pätemättömyyteen voivat vedota sellaiset henkilöt, jotka ovat panneet kanteen vireille tai tehneet valituksen *kantajina tai vastaajina*, ennen kuin yhteisöjen tuomioistuin tekee ratkaisunsa.

103. Yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut, että pätemättömyyttä koskevan ennakkoratkaisun ajallisia vaikutuksia voidaan rajoittaa EY:n perustamissopimuksen 174 artiklan 2 kohdan (josta on tullut EY 231 artiklan toinen kohta) perusteella silloin, kun rajoittaminen on poikkeuksellisesti perusteltua oikeusvarmuutta koskevien pakottavien syiden perusteella. [59]

104. Esillä olevassa asiassa on myönnettävä, että jäsenvaltiot, jotka asetuksen N:o 1390/81 voimaantulon 1.7.1982 jälkeen vaativat jonkin palkattuja työntekijöitä koskevan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin jossakin toisessa jäsenvaltiossa jo kuuluvia henkilöitä liittymään jäsenvaltioiden omien itsenäisiä ammatinharjoittajia koskevien järjestelmien piiriin, ovat voineet olla epätietoisia velvoitteidensa tarkasta laajuudesta henkilöiden vapaan liikkuvuuden alalla. Asioissa De Jaeck ja Hervein I annetut tuomiot, joissa yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohtaa tutkimatta sen pätevyyttä, ovat jossain määrin voineet lisätä tätä epätietoisuutta. On myös otettava huomioon se, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohtaa ja liitettä VII sovelletaan moniin henkilöihin yhteisössä ja että mahdollisuus vedota asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan pätemättömyyteen jo maksettujen tai maksettavien sosiaaliturvamaksujen kiistämiseksi ajanjaksolta ennen yhteisöjen tuomioistuimen tuomiota, aiheuttaisi vakavia taloudellisia seurauksia sosiaaliturvalaitoksille ja rasittaisi kohtuuttomasti jäsenvaltioiden oikeuslaitosten resursseja.

105. Olen samaa mieltä Kreikan hallituksen ja neuvoston kanssa siinä mielessä, että oikeusvarmuutta koskevat pakottavat syyt puhuvat sitä vastaan, että asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohtaan perustuvat vakuuttaminen ja maksettavat sosiaaliturvamaksut kiistetään edellä olevissa asioissa annettavaa tuomiota edeltäneiltä ajanjaksoilta.

106. Oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuimen on kuitenkin päätettävä — rajoittaessaan pätemättömyyttä koskevan

59 — Asia 4/79, Providence agricole de la Champagne, tuomio 15.10.1980 (Kok. 1980, s. 2823, 45 kohta); asia 112/83, Société des produits de maïs, tuomio 27.2.1985 (Kok. 1985, s. 719, 17 kohta; Kok. Ep. VIII, s. 95); edellä alaviitteessä 39 mainittu asia Pinna, tuomion 26 kohta; yhdistetyt asiat C-38/90 ja C-151/90, Lomas ym., tuomio 10.3.1992 (Kok. 1992, s. I-1781, 23 kohta).

päätöksen vaikutuksia — onko ajalliseen rajoittamiseen syytä soveltaa poikkeusta sen asianosaisen hyväksi, joka saattoi asian kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, tai jonkin toisen henkilön hyväksi, joka on ryhtynyt vastaaviin toimiin ennen säännösten pätemättömäksi julistamista, taikka onko päinvastoin pätemättömäksi julistaminen, jota sovelletaan vain tulevaisuuden osalta, sopiva ratkaisu myös niiden henkilöiden kannalta, jotka ovat ryhtyneet toimenpiteisiin, ennen kuin yhteisöjen tuomioistuin tekee päätöksen heidän oikeuksiensa turvaamiseksi. [60]

107. Nähdäkseni tehokasta oikeussuojaa koskeva periaate edellyttää selvästi, että henkilöt, jotka ovat panneet asian vireille tuomioistuimessa tai tehneet valituksen kansallisen lainsäädännön mukaan ennen yhteisöjen tuomioistuimen tuomiota, voivat vedota asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan ja liitteen VII pätemättömyyteen. [61]

108. Vastaajat ovat huolissaan siitä, että tämänsuuntainen tuomio ei auttaisi heidänkaltaisiaan yksityisiä, jotka ovat yrittäneet puolustaa oikeusasemaansa mieluummin kieltäytymällä maksamasta asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisia sosiaaliturvamaksuja kuin kiistämällä jo maksettuja sosiaaliturvamaksuja kansallisissa tuomioistuimissa.

109. En pidä epäilyjä perusteltuina. Tuomion vaikutusten laajentamisella koskemaan henkilöitä, jotka ovat nostaneet kanteen tai tehneet valituksen, pyritään, kuten yhteisöjen tuomioistuin täsmensi asiassa Lomas ym. antamassaan tuomiossa, [62] suojaamaan henkilöitä, jotka ovat "hyvissä ajoin vedonneet omiin oikeuksiinsa". Tavoitteen saavuttamiseksi ja tehokkaan oikeussuojan antamiseksi yksityisille yhteisön lainsäädännön laittomista säännöksistä johtuvia seurauksia vastaan sanamuoto "tehneet valituksen" on tulkittava niin, että sillä tarkoitetaan tilanteita, joissa henkilö vetoaa omiin oikeuksiinsa kieltäytymällä maksamasta häneltä vaadittuja maksuja sillä perusteella, että maksujen vaatiminen on yhteisön oikeuden vastaista, täsmentämällä kuitenkin samalla selvästi maksua vaativalle laitokselle tai viranomaiselle kyseisen perusteen — ja jos laitos on hakenut maksua oikeusteitse — vetoamalla oikeuskäsittelyssä ristiriitaan yhteisön oikeuden kanssa.

60 — Edellä alaviitteessä 59 mainittu asia Société des produits de maïs, tuomion 18 kohta ja edellä alaviitteessä 39 mainittu asia Pinna, tuomion 29 kohta.

61 — Ks. myös julkisasiamies Darmonin ratkaisuehdotus asiassa C-28/92, Roquette Frères, tuomio 26.4.1994, Kok. 1994, s. I-1445, ratkaisuehdotuksen 51 kohta).

62 — Edellä alaviitteessä 59 mainitun tuomion 29 kohta.

Ratkaisuehdotus

110. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella katson, että yhteisöjen tuomioistuimen pitäisi todeta seuraavaa:

1) Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83, 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite VII ovat pätemättömiä.

2) Näiden säännösten pätemättömyyteen ei voida vedota, jotta voitaisiin riitauttaa näihin säännöksiin perustuvat vakuuttaminen ja maksettavat sosiaaliturvamaksut tämän tuomion julistamista edeltäneiltä ajanjaksoilta, paitsi silloin kuin kyseessä ovat sellaiset palkatut työntekijät, itsenäiset ammatinharjoittajat tai heidän oikeudenomistajansa, jotka ovat ennen tuomion julistamispäivää nostaneet kanteen tai tehneet valituksen sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.